HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משום נדר אני מוציאך. בההוא מאסרו רבנן להחזיר ומי לא אמר מותר להחזיר: **קסבר.** רב נחמן: **טעמא.** דמתני' משום קלקולא שלא יקלקלנה על בעלה לאחר שתגרשה לאחר וימאר אילו הייתי יודע שהדברים בדאין או שהנדר יש לו הפרה אפילו היו נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשין וכן אמרתי בשעת גירושין שמפיי כך אני מוציאך וכשגרשתיך היה בדעתי להחזירך אם ימצאו דבריס בדאים ונמצא גט בטל ובניה מן השני ממזרין לפיכך אומרים לו קודם גירושין הוי יודע שלא תחזירנה עולמית ושוב אינו נאמן לומר כן שכיון שידע שאסור לו להחזירה אפילו לא תנשא לאחר ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו: **ואי לא לא מצי מקלקל לה.** שהרי לא אמר שמוציאה משום שם רע וכיון דלא מצי לקלקלה משניסת לא אסרו לו להחזירה עד שלא ניסת: **ולריך שיאמר כו'.** תקנו חכמים למוציאה שיאמר לה כן ומיהו בין אמר בין לא אמר לא יחזיר: **קסבר טעמא.** דלא יחזיר משום קנס הוא שלא יהו בנות ישראל כו': **ונמצאו דברים בדאין.** של שם רע וה"ה לענין נדר להותר: **אומריס לו.** קודם גירושין וכיון דלא חש ונגרשה תו לא מצי לקלקלה דגלי דעתיה דלא חביבה עליו כולי האי: **מ"ע דרבי יהודה.** דאמר נדר שהודר בדברים אין לו הפרה: **ונא הכוס.** בגבעונים כתיב: **נשבעו לסס.** והוה להו לאתשולי אשבועתייהו אי לאו משום דהודר בדברים: **ורבנן.** דאמרי דיש לו הפרה: **הסס.** לאו משום דאין לו הפרה הוא דאפילו הפרה לא צריך דמי חיילה שבועה עלייהו כלל הלא בטעות היתה: **משום קדושת השם.** שלא יאמרו העובדי כוכבים עברו על שבועתן: **ימים שנים רבים ג'.** גבי זבח דרשינן הכי בשילהי נדה: **עדה.** עשרה דכתיב גבי מרגלים (במדבר יד) לעדה הרעה יאלו יהושע וכלב: **אדם רולה שתתבוה.** כלומר אינו מקפיד בכך הלכך צריך תקירת חכם מצי לקלקלה: **מאי מנא.** לעיל מייה בנדרים שנדר הוא: **דקסני מעשה.** הלא אין אנו עסוקין אלא בנדרים שנדרה היא: **אבל נדר הוא.** שיגרשנה: **יחזיר.** אם ירלה לליכא למיחש לקלקולא:

מאי

אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה. נראה דמשמע זו אינה כי אם לעז בעלמא ולא שיהיה ממש גט בטל ובניה ממזרים[א] דהא לא אמר ע"מ[ב] דאע"ג דבכמה דוכתי מהני גילוי דעת כמו שטר מברחת דהאשה שנפלו (כתובות דף עט.) וזכין ולא אילטריכו ליה זוזי דפרק אלמנה ניזונת (שם דף לז.). הכא ליכא למימר הכי[ג] מדבעי לר"מ תנאי כפול[ד] לכך נראה דלא אתי אלא לעז בעלמא שיוצא עליה לעז[ה] כדי להחזירה אע"ג דבכבר נישאת לאחר שריא ליה דזנות דשוגג הוא[ו] לכך אמרו חכמים דלא יחזיר דהשתא שוב לא יוציא לעז[ז] ורש"י פי' דאפילו יאמר אילו הייתי יודע כו' אינו נאמן דכיון דידע שאסור להחזירה ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו[ח] ולר"מ דבעי תנאי כפול כי לא כפליה למילתיה אפילו לעז ליכא והא דקאמר ר"מ כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר היינו בדכפליה למילתיה[ט] ולא כפליה לתנאיה[י] אין מועיל מה שלא יחזיר לעולם איכא קלקולא: **שלא יהו בנות ישראל פרוצות כו'.**[יא] הני תרי לישני דרב יוסף אליבא דת"ק פליגי דלישנא קמא סבר כיון דקתני במתניתין נמי משום שם רע והתם[יב] אין שייך פריצות דמה לה לעשות אם מוציאין ש"ר עליה אלא טעמא משום קלקולא הוא ולישנא בתרא סבר דבמוציא[יג] ש"ר לא מצי מקלקל לה כיון דמשום ש"ר מגרשה דעתו בכל ענין לגרשה אפי' יהא בטל[יג] וכן בנדריס דמסתברא דחד טעמא הוי בתרוייהו והשתא אתי שפיר דמייתי תניא כלישנא קמא מדר"מ אתי דלא מייתי תניא כלישנא קמא ש"ר[יד] ש"ר משום קלקולא והוא הדין לת"ק ולא"ת לישנא בתרא דרב יוסף דטעמא משום פריצותא מנא לן דפליגי רבנן עליה דר' יהודה וסברי דנדר שהודר בדברים יש לו הפרה דקאמר ורבנן מי חיילא כו' וי"ל דהך סוגיא אתיא כלישנא קמא דטעמייהו משום קלקול אי"ג הא דקאמר ורבנן היינו ר"מ ור"א דאמרי לא אסרו לריך כו' דקסבר טעמא משום קלקולא ואפילו בהודר בדברים קאמר דלא אסרו אלא מפני שאינו צריך דאי בדברים אסור משום פריצותא הו"ל למיסר לא יהיו בו רבים אלא מפני דידעו בו רבים ולא מפני שאין צריך:

ביון דאמרו מארץ רחוקה כו'. וא"ת נלא"ה מי חיילא שבועה והא הוי נשבע לבטל את המצוה דכתיב (דברים כ) לא תחיה כל נשמה ואע"ג דאמרי' בירושלמי דשביעית פרק שני

(ה"ל) אמר רבי שמואל בר נחמני שלא יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה לפנות יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמה יעשה מלחמה גרגשי פינה והלך לאפריקא גבעונים השלימו שנת' (יהושע י) וכי השלימו יושבי ארץ ישראל שלשים ואחד מלכים עשו מלחמה ונפלו היינו קודם שעברו את הירדן דכתיב עד שלא יכנסו לארץ אבל משנכנסו אמטע שלא היו יכולין להשלים ולכך הוצרכו להעבירם ולומר מארץ רחוקה בתנו וי"ל דעל כרחך בתין רוצים להשלים כתיב לא תחיה כל נשמה כדמוכחי קראי (דברים כ) וקראת אליה לשלום וגו' ואם לא תשלים עמך וגו' רק מערי העמים וגו' לא תחיה כל נשמה וא"ת מ"ט דרבי יהודה הא ולאי שבועה בטעות הוא ועוד לר' יהודה אין היאסור בארץ דכתיב (שמות כג) לא יישבו בארצך וגו' והוה ליה נשבע לבטל את המצוה וע"כ משום חילול השם הוא כדאמרי רבנן וי"ל דקסבר ר' יהודה דאי אינתא דיש לו הפרה לא היה בדבר חילול השם[יד] וא"ת בלא חילול השם נמי אין יכולין להורגן כיון דבאין להתגייר כדאמרינן לעיל (דף מה.) לא יישבו בארצך פן יחטיאוך אותך לי יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים[טו] כו' ואמרינן נמי בפרק אלו נאמרין (סוטה דף לה:)[טז] וכתבו להן מלמעלה למען לא ילמדו אתכם לעשות[יז] וגו' הא למדת שאם חוזרין בתשובה שמקבלין אותן והוה קרא בז' אומות כתיב וי"ל דאי לאו חילול השם נהי שלא היו יכולין להרגן היו יכולין לגרשן מעריסה ועוד דבאותה שעה לא באו להתגייר כי אם אחרי כן: **רב** נחמן בר יצחק **אמר שלשה.** נראה דעל דעת רבים לא בעי אלא שנים דבפרק שבועת הדיינין (שבועות דף לט.) כשאמר להם משה לישראל הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע

מאי

משום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא מצי מקלקל לה איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן צריך שיאמר לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים הלכך צריך למימר לה הכי תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא א"ר מאיר[ט] מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שמא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בדאין ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר תניא כלישנא בתרא[י] אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים לפיכך[א] אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך: רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר:[ב] אמר רבי יהושע בן לוי מ"ט דר' יהודה דכתיב[ג] ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ורבנן התם מי חלה שבועה עילוייהו כלל כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילוייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם[ד] וכמה רבים רב נחמן אמר[ה] ג' ר' יצחק אמר עשרה רב נחמן אמר ג' ימים ב' רבים ג' רבי יצחק אמר עשרה דכתיב עדה: רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו': תניא רבי אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי[ו] ר"מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ור"א סבר[ז] אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד: א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן וכו': מאי תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כשנדרה היא אבל בדר אירו יחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם

מאי

משמע שלא יהא חבר מצוה מקלקל לה. נראה דמשמע זו אינה כי אם לעז בעלמא ולא שיהיה ממש גט בטל ובניה ממזרים[א] דהא לא אמר ע"מ[ב] דאע"ג דבכמה דוכתי מהני גילוי דעת כמו שטר מברחת דהאשה שנפלו (כתובות דף עט.) וזכין ולא אילטריכו ליה זוזי דפרק אלמנה ניזונת (שם דף לז.). הכא ליכא למימר הכי[ג] מדבעי לר"מ תנאי כפול[ד] לכך נראה דלא אתי אלא לעז בעלמא שיוצא עליה לעז[ה] כדי להחזירה אע"ג דבכבר נישאת לאחר שריא ליה דזנות דשוגג הוא[ו] לכך אמרו חכמים דלא יחזיר דהשתא שוב לא יוציא לעז[ז] ורש"י פי' דאפילו יאמר אילו הייתי יודע כו' אינו נאמן דכיון דידע שאסור להחזירה ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו[ח] ולר"מ דבעי תנאי כפול כי לא כפליה למילתיה אפילו לעז ליכא והא דקאמר ר"מ כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר היינו בדכפליה למילתיה[ט] ולא כפליה לתנאיה[י] אין מועיל מה שלא יחזיר לעולם איכא קלקולא: **שלא יהו בנות ישראל פרוצות כו'.**[יא] הני תרי לישני דרב יוסף אליבא דת"ק פליגי דלישנא קמא סבר כיון דקתני במתניתין נמי משום שם רע והתם[יב] אין שייך פריצות דמה לה לעשות אם מוציאין ש"ר עליה אלא טעמא משום קלקולא הוא ולישנא בתרא סבר דבמוציא[יג] ש"ר לא מצי מקלקל לה כיון דמשום ש"ר מגרשה דעתו בכל ענין לגרשה אפי' יהא בטל[יג] וכן בנדריס דמסתברא דחד טעמא הוי בתרוייהו והשתא אתי שפיר דמייתי תניא כלישנא קמא מדר"מ אתי דלא מייתי תניא כלישנא קמא ש"ר[יד] ש"ר משום קלקולא והוא הדין לת"ק ולא"ת לישנא בתרא דרב יוסף דטעמא משום פריצותא מנא לן דפליגי רבנן עליה דר' יהודה וסברי דנדר שהודר בדברים יש לו הפרה דקאמר ורבנן מי חיילא כו' וי"ל דהך סוגיא אתיא כלישנא קמא דטעמייהו משום קלקול אי"ג הא דקאמר ורבנן היינו ר"מ ור"א דאמרי לא אסרו לריך כו' דקסבר טעמא משום קלקולא ואפילו בהודר בדברים קאמר דלא אסרו אלא מפני שאינו צריך דאי בדברים אסור משום פריצותא הו"ל למיסר לא יהיו בו רבים אלא מפני דידעו בו רבים ולא מפני שאין צריך:

ביון דאמרו מארץ רחוקה כו'. וא"ת נלא"ה מי חיילא שבועה והא הוי נשבע לבטל את המצוה דכתיב (דברים כ) לא תחיה כל נשמה ואע"ג דאמרי' בירושלמי דשביעית פרק שני

(ה"ל) אמר רבי שמואל בר נחמני שלא יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה לפנות יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמה יעשה מלחמה גרגשי פינה והלך לאפריקא גבעונים השלימו שנת' (יהושע י) וכי השלימו יושבי ארץ ישראל שלשים ואחד מלכים עשו מלחמה ונפלו היינו קודם שעברו את הירדן דכתיב עד שלא יכנסו לארץ אבל משנכנסו אמטע שלא היו יכולין להשלים ולכך הוצרכו להעבירם ולומר מארץ רחוקה בתנו וי"ל דעל כרחך בתין רוצים להשלים כתיב לא תחיה כל נשמה כדמוכחי קראי (דברים כ) וקראת אליה לשלום וגו' ואם לא תשלים עמך וגו' רק מערי העמים וגו' לא תחיה כל נשמה וא"ת מ"ט דרבי יהודה הא ולאי שבועה בטעות הוא ועוד לר' יהודה אין היאסור בארץ דכתיב (שמות כג) לא יישבו בארצך וגו' והוה ליה נשבע לבטל את המצוה וע"כ משום חילול השם הוא כדאמרי רבנן וי"ל דקסבר ר' יהודה דאי אינתא דיש לו הפרה לא היה בדבר חילול השם[יד] וא"ת בלא חילול השם נמי אין יכולין להורגן כיון דבאין להתגייר כדאמרינן לעיל (דף מה.) לא יישבו בארצך פן יחטיאוך אותך לי יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים[טו] כו' ואמרינן נמי בפרק אלו נאמרין (סוטה דף לה:)[טז] וכתבו להן מלמעלה למען לא ילמדו אתכם לעשות[יז] וגו' הא למדת שאם חוזרין בתשובה שמקבלין אותן והוה קרא בז' אומות כתיב וי"ל דאי לאו חילול השם נהי שלא היו יכולין להרגן היו יכולין לגרשן מעריסה ועוד דבאותה שעה לא באו להתגייר כי אם אחרי כן: **רב** נחמן בר יצחק **אמר שלשה.** נראה דעל דעת רבים לא בעי אלא שנים דבפרק שבועת הדיינין (שבועות דף לט.) כשאמר להם משה לישראל הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע

מאי

(ה) [תוספתא פ"ג], ג) שם, ג) כתובות עה., ד) [שם ע"ס], ה) [שם], ו) [שם לב:], ז) ל"ל דגמולינא משום. רש"ס, ח) ל"ל משום. רש"ס,

תורה אור השלם

1. וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בְּיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָּל הָעֵדָה עַל הַנְּשִׂיאִים: יהושע ט יח

מוסף תוספות

א. והא דתניא בברייתא גט בטל ובניה ממזרים לפי דבריו קאמר כלומר שהוא יוציא עליה לעז שהגט בטל וכו'. רשב"ם. ב. אם אמת יהא גט ואם לאו לא יהא גט, אלא מילתא בעלמא הוא דאמר משום שם רע אני מוציאך. תוס' הרא"ש. ג. דחשיב כמו תנאי מה שגילה בדעתו שאינו מגרשה אלא משום שם רע. תוס' הרא"ש. ד. דהא אמרי' לקמן (ע"ב) מאן חכמים ר"מ דאמר בענין תנאי כפול, והכא במאי עסקינן בדלא כפלי' לתנאי', ואי משום גילוי הדעת קא אתית לה לא שייך ביה תנאי כפול. רשב"ם. ה. לומר שבדעתו היה לתנאי גמור. רשב"ם. ו. כשסבורה שהיא מגורשת גמורה. רשב"ם. ז. שאינו מצוי לקלקלה אלא כל זמן שהוא חושב שתחזור לו. רשב"ם. ח. דלפירושו שרוצה לומר דגט בטל ממש דחשיב לי' תנאי גמור צריכין אנו לומר דגילוי דעתו דהוי דברים שבלב מבטל התנאי, ולפי פירושנו ניחא דליכא אלא לעז בעלמא וכיון שידע שאינו יכול להחזירה לא יוציא לעז. תוס' הרא"ש. ט. וכגון דאמר לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך, שאלו לא היה הנדר ושם רע לא הייתי מוציאך, וטעמא משום דר"מ לית לי' מכלל לאו אתה שומע הן, וכל שלא כפל דבריו לא שמענין ממאי דקאמר לה משום נדר הרי אני מוציאך שאילו לא היה הנדר נדר לא הייתי מוציאך, ואפי' לעז ליכא. רשב"ם. י. כגון דאמר לה ע"מ שהנדר נדר ואם לא היה הנדר נדר לא יהא גט. רשב"ם. יא. תנ"ן מה, במאי פליגי הני תרי לישני, ע"כ תרוייהו איתנהו, דהא ר"מ ור' יהודה פליגי במתני', מר אית לי' משום קלקולא ומר אית לי' משום פריצותא, וא"כ מאי תניא כלישנא קמא וכלישנא בתרא, תרוייהו תנאה. ומפרש רבנו יצחק. ש"ינ". יב. דאם ימצאו הדברים בדאין. רשב"ם. יג. [ד"מ]מ"ש גנאי הוא לו שיצא עליה שם רע. תוס' הרא"ש. אלא דאי פריצותא ש"ינ]כא בי', שהרי פשעה במה שלא הרחיקה מן הכיעור. ש"ינ". יד. וטעמא דמהתם משמע שהגבעונים נתיראו

שמא למחר כשיודע להן שרמו אותן והרגום ולפכך שאלום אי זו שבועה יש שאין לה התר ואמר להם שבועה שידעו בו רבים ולפיכך אם יהרגום עתה אע"פ שלא חלה השבועה יש חילול בדבר שהם חשבו שאין לה היתר לעולם בשום ענין כמו שאמר להם ואינן יודעים דמשום שהטעום לא חלה השבועה. רשב"ם. טו. הכתוב מדבר. תוס' הרא"ש. יז. ת"ל פן יחטיאו אותך לי. רשב"ם. טז. ששה שבטים עלו להר גרזים, ר"ש אומר אף ע"ג סיד כתבוה. רשב"ם. יח. ככל תועבותם. מי"ר.

עין משפט נר מצוה

קמח א מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין מח: ב טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף כח:

פסקי רי"ד

שאמר לה משום ש"ר אני מוציאך משום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי משום קלקולא אם אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא מצי מקלקל לה אמר לה בעת הגירושין משום ש"ר אני מוציאך כבר גילה דעתו שאינו מגרשה אלא בעבור הלעז שיצא עליה ואילולי הלעז לא היה מגרשה ועצב הוא בגירושי' וכל מה שעושה אינו עושה אלא בעבור הלעז ואם יתברר לו היום ומחר שהיה שקר עתיד הוא להחזירה הלכך אע"פ שנותן לה גט סתם בלי שום תנאי שבעולם אנן שהדי שכל לבו אינו אלא שאם ימצא הלעז שקר שלא יהא גט ואף ע"פ שלא פירש בתר דעתיה אזלי' שאין הגט גומר אלא אמת בדדאי כי האשה לא היתה נישאת עד שהיה מתברר אם היה אמת ככל תנאי' דעלמא שהבעל מתנה בגט ואין האשה נישאת עד שיתקיים התנאי שהתנה בעלה עמה אלא מפני שנתנו לה סתם בלי תנאי אנו חוששין שמא תלך האשה ותנשא בגט זה ואחר שיתברר שהש"ר אינו שם רע נמצא שהיה גט בטל ובניה ממזרים ואע"פ שאין הבעל טוען שאינו כאן אז שמת אחר שהולידה הבנים אנו טוענים כך וזה[ט] שכתוב ויאמר אילו הייתי יודע וכו' לאו דוקא שיאמר הבעל אלא יכול לומר כך וכיון שיכול לומר כך אע"פ שלא אמר אנו אומרים כך דס"ל לרבנן אע"פ שהגט בסתם הוא נותנו לה ואינו מטיל בו שום תנאי. כיון שגילה דעתו שמשום שם רע הוא מוציאה אנן סהדי שאם ימצא ש"ר שאינו ש"ר אין רצונו שיהא גט ואע"פ שלא פירש דבר זה בפיו כך הוא כאילו פירש והתנה בפיו דבתר מחשבת לבו אזלי' וכך הוא שזה גילה דעתו כתנאי גמור ואנו חוששין שמא תנשא האשה בגט זה בעבור שנתנו לה סתם ונמצא הלעז שקר ונמצא הגט בטל הלכך אומרים לו הוי יודע שאתה מגרשה בעבור ש"ר ולעולם היא אסורה לך ואפילו אם ימצא הלעז שקר כדי לשבר ולבטל מחשבתו שחושב בלבו שאם ימצא שקר אחזירנה ואז ימלך ולא יתן לה הגט ואם יתנהו לה בודאי כי גמר ומגרשה בכל לב ואין בלבו עוד להחזירה אפי' אם ימצא שקר שהרי כך הודענו לו וע"ד כן נתנו לה ושוב אינו יכול לטענן עליה כלום ודוקא כשא"ל משום ש"ר אני מגרשך אז אנו הולכים אחר מחשבת לבו מפני שהוא גילה מחשבתו בפירוש אבל אם לא אמר שום דבר בעת הגירושין אע"פ שידענו שהיתה ביניהם קטטה בעבור הלעז שיצא עליה כיון שנתן לה גיטה בסתם ולא אמר לה דבר בודאי דגמר ויהיב בכל

לב ולא אמרי' שמא מחשבתו לא היתה אלא ע"ד שהלעז הוא אמת שכיון שלא גילה מחשבתו בעת הגירושין לכולי האי לא חיישינן. ואי קשה היכי אמרינן דמשום גלויי דעתא בלא תנאי מפורש מצי לבטולי גיטא והא קי"ל (לד:) כאביי דאמר גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ה"מ בדאיתי הכי מעיקרא ובתר הכי בעי לבטולי ע"י גילוי דעתא כדאמרי' לעיל (לד.) גבי גידול בר ליואי דשדר לה גיטא לדביתהו ובתר הכי אמר לשליח ברוך הטוב והמטיב וכל מה דשקלי' וטרי' התם הכי הוא דמעיקרא יהיב גיטא בדעת ברורה ובתר הכי מגלה בדעתה דבעי לבטולי התם אמרינן דגלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ולא בטיל אבל הכא דמעיקרא מכי יהביה ניהליה גלי אדעתיה דע"מ כן יהביה ניהליה משום ש"ר או משום נדר אפילו אביי מודה דמילתא הוי ומצי לפטיבון דמשום דגלויי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא ולא בטיל דרבנן דחיישי לקלקולא משום דסברי אע"פ שהגט נתן בסתם בתר גילוי דעתו אזלי' אף שזה מחשבת לבו כתנאי גמור שמתנה בפיו ור' יהודה לא חייש לקלקולא דקסבר כיון שהגט ניתן לה בסתם ולא פירש לה שאם ימצא הלעז שקר שלא יהא גט הרי הוא גט גמור ואע"פ שהיה הלעז שקר ואינו יכול לומר שלא גמרתי בלבי ליתן אלא ע"ד שהיה הלעז אמת שדברים שבלב אין דברים והיה לו לפרש בפיו וכיון שלא פירש בפיו לצמיתות נתנו לה בלי שום תנאי ומחשבת לבו לא חשיבא תנאי. א"ד אמר רב יוסף אמר רב נחמן וצריך שיאמר לה משום נדר אני מוצאך משום ש"ר אני מוציאך קסבר טעמא מאי לא יחזיר משום קנסא שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים ונמצאו דברים בדאים ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר תניא כלישנא בתרא אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים לפיכך אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך: רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר: אמר רבי יהושע בן לוי מ"ט דר' יהודה דכתיב ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ורבנן התם מי חלה שבועה עילוייהו כלל כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילוייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם וכמה רבים רב נחמן אמר ג' ר' יצחק אמר עשרה רב נחמן אמר ג' ימים ב' רבים ג' רבי יצחק אמר עשרה דכתיב עדה: רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו': תניא רבי אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי ר"מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ור"א סבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד: א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן וכו': מאי תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כשנדרה היא אבל דר אירו יחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם

מאי

ט) נראה ל"ל חס דמני כבריתא ויאמר כו'.